

Dosarul nr. 2ra-1697/22
2-21099586-01-2ra-05122022

Prima instanță: Judecătoria Chișinău, sediul Centru (jud. A. Mardari)
Instanța de apel: Curtea de Apel Chișinău (jud. M. Guzun, A. Braga, V. Sîrbu)

ÎNCHEIERE

08 februarie 2023

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ
al Curții Supreme de Justiție

în componența:

Președintele completului, judecătorul
judecătorii

Dumitru Mardari
Victor Burduh
Mariana Pitic

examinând chestiunea privind admisibilitatea recursului declarat de Ministerul Justiției al Republicii Moldova,

în cauza civilă, la cererea de chemare în judecată depusă de către Vasile Diaconu împotriva Ministerul Justiției al Republicii Moldova, și procurorului în Procuratura pentru Crimă Organizată și Cauze Speciale, Alexei Stăvilă cu privire la repararea prejudiciului cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală și procuraturii,

împotriva deciziei din 19 octombrie 2022 a Curții de Apel Chișinău, prin care a fost admis apelul declarat de Ministerului Justiției al Republicii Moldova și a fost modificată hotărârea din 11 februarie 2022 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru,

c o n s t a t ă:

La 30 iunie 2021, Vasile Diaconu a depus cerere de chemare în judecată împotriva Ministerului Justiției al Republicii Moldova și procurorului din Procuratura pentru Crimă Organizată și Cauze Speciale, Alexei Stăvilă privind repararea prejudiciului cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală și procuraturii.

În motivarea acțiunii reclamantului a invocat că, Simion Donțov a depus o plîngere în adresa Direcției generale urmărire penală privind acțiunile pretins ilegale ale administratorului SRL „Tudorinex” Diaconu Vasile, precum că, împreună cu alte persoane, sub pretextul prestării serviciilor de transport de mărfuri din Republica Moldova în Federația Rusă în beneficiul GȚ „Donțov Simion” au primit 76.000 kg de mere, pe care ulterior le-au însușit și prin comportamentul dolosiv și viclean au cauzat GȚ „Donțov Simion” o daună materială în sumă totală de 202.400 lei.

A menționat reclamantul că, în baza plîngerii depuse, la 16 iunie 2020, de către organul de urmărire penală al Direcției generale urmărire penală, a fost pornită

urmărirea penală în temeiul bănuielii rezonabile de comitere a infracțiunii prevăzute de art. 190 alin. (5) din Codul penal.

A susținut reclamantul că, potrivit actului procedural de pornire a urmăririi penale, în perioada lunii decembrie 2014 Vasile Diaconu de comun acord cu persoane la moment neidentificate de către organul de urmărire penală, prezentînd o faptă mincinoasă ca una adevărată sub pretextul prestării serviciilor de transport de mărfuri din Republica Moldova în Federația Rusă în beneficiul GȚ „Donțov Simion” au primit 76.000 kg de mere, pe care ulterior le-au însușit și prin comportamentu dolosiv și viclean au cauzat GȚ „Donțov Simion” o daună materială în sumă totală de 202.400 lei, ceea ce la momentul comiterii infracțiunii constituia proporții deosebit de mari.

A afirmat reclamantul că, prin ordonanța organului de urmărire penală din 24 decembrie 2020, dînsul a fost recunoscut în calitate de bănuț de comiterea infracțiunii prevăzute de art. 190 alin. (5) Cod penal, după care a fost audiat în calitate de bănuț, iar prin ordonanța procurorului delegat în Procuratura pentru Combaterea Criminalității Organizate și Cauze Speciale, Alexei Stăvilă din 30 decembrie 2020 a fost dispusă scoaterea reclamantului Vasile Diaconu de sub urmărire penală în cauza penală 2020790075, deoarece în acțiunile sale lipsesc elementele infracțiunii prevăzute de art. 190 alin.(5) din Codul penal, cu clasarea procesului penal în cauza penală nr. 2020790075.

Din conținutul ordonanței de clasare din 30 decembrie 2020 se atestă cu certitudine faptul că acțiunile lui Vasile Diaconu nu întrunesc elementele constitutive ale infracțiunii prevăzute de art. 190 alin. (5) Cod penal a R. Moldova, fapt care era clar din momentul începerii urmăririi penală deoarece relațiile dintre SRL Tudorinex” și GȚ „Donțov Simion Alexandru” au fost de natură civilă, între părți exista un litigiu civil, iar acțiunile organului de urmărire penală au urmărit scopul persecutării administratorului SRL „Tudorinex”.

Din circumstanțele cauzei rezultă că, în privința lui Diaconu Vasile a fost pornită de către organul de urmărire un proces penal pentru comiterea infracțiunii prevăzute de art. 190 alin. (5) Cod penal - infracțiune deosebit de gravă care prevede în exclusivitate o pedeapsă sub formă de închisoare (de la 8 la 15 ani); reclamantul Vasile Diaconu a fost recunoscut în calitate de bănuț de comiterea unei infracțiuni de escrocherie, pe care de fapt nu a comis-o.

Astfel, afirmă reclamantul că toate aceste circumstanțe, având în vedere principiile compensării echitabile și rezonabile a prejudiciului moral, suferințele morale cauzate de perioada îndelungată a desfășurării procesului penal, gravitatea infracțiunii incriminate precum și riscul stabilirii unei pedepse privative de libertate (sanctiunea infracțiunii incriminate prevede doar închisoare pe un termen de la 8 la 15 ani), starea de stres și frustrare cauzate reclamantului un timp îndelungat și ținând cont de rezonanța pe care a avut-o în localitate informația despre învinuirea reclamantului, consideră că prejudiciul moral cauzat lui Diaconu Vasile pentru atragerea ilegală la răspundere penală urmează a fi estimat la suma de 200000 lei.

Menționează reclamantul că, ulterior clasării cauzei penale la data de 05 ianuarie 2021 a solicitat procurorului să-și prezinte scuzele oficiale în legătură cu atragerea sa ilegală la răspundere penală pe cauza penală nr. 2020790075.

Prin răspunsul procurorului Alexei Stăvilă din 14 ianuarie 2021 s-a respins solicitarea de a fi prezentate scuzele oficiale în legătură cu atragerea ilegală la răspundere penală pe cauza penală nr. 2020790075.

Astfel, consideră răspunsul procurorului din 14 ianuarie 2021 ca fiind ilegal și nefondat, or, potrivit art. 12 a Legii Nr. 1545 din 25 februarie 1998, privind modul de reparare a prejudiciului cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii și ale instanțelor judecătorești, procurorul care a condus sau a exercitat urmărirea penală ori procurorul ierarhic superior aduce scuze oficiale în numele statului persoanei care a fost supusă neîntemeiat urmăririi penale.

Solicită reclamantul Diaconu Vasile, încasarea de la bugetul de stat prin intermediul Ministerului Justiției al Republicii Moldova, a sumei de 200000 lei cu titlu de prejudiciu moral cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, procuraturii și obligarea procurorului în Procuratura pentru Combaterea Criminalității Organizate și Cauze Speciale, Alexei Stăvilă să prezinte scuzele oficiale în legătură cu atragerea ilegală la răspundere penală pe cauza penală nr. 2020790075.

Prin hotărârea din 11 februarie 2022 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru acțiunea depusă de Vasile Diaconu a fost admisă parțial. S-a încasat din contul bugetului de stat, prin intermediul Ministerului Justiției al RM în beneficiul lui Vasile Diaconu suma de 10000 de lei, cu titlu de prejudiciu moral. A fost obligat procurorul care a condus sau a exercitat urmărirea penală ori procurorul ierarhic superior de a aduce scuze oficiale în numele statului lui Vasile Diaconu care a fost supus neîntemeiat urmăririi penale în cauza penală 2020790075. În rest acțiunea a fost respinsă.

Nefiind de acord cu hotărârea primei instanțe, la 11 martie 2022 Ministerul Justiției al RM a declarat apel nemotivat împotriva hotărârii primei instanțe și ulterior la 26 august 2022 a declarat apel motivat împotriva hotărârii din 11 februarie 2022 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru, solicitând admiterea apelului, casarea hotărârii contestate și emiterea unei noi hotărâri de respingere integrală a acțiunii.

Prin decizia din 19 octombrie 2022 a Curții de Apel Chișinău s-a admis apelul declarate de Ministerul Justiției al RM și s-a modificat hotărârea din 11 februarie 2022 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru prin micșorarea cuantumului prejudiciului moral dispus spre încasare de la suma de 10 000 lei la suma de 5000 lei. În rest, hotărârea a fost menținută.

Pentru a decide astfel instanța de apel a reținut că, Vasile Diaconu este în drept de a pretinde repararea prejudiciului cauzat în urma acțiunilor ilegale ale organelor de urmărire penală, procuraturii și instanțelor de judecătorești, deoarece la data de 24 decembrie 2020 prin ordonanță a fost recunoscut în calitate de bănuț în comiterea infracțiunii prevăzută de art. 190 alin. (5) Cod penal, iar prin ordonanța din 30 decembrie 2020 a fost dispusă scoaterea de sub urmărire penală, din motiv că fapta reclamantului nu întrunește elementele infracțiunii, ceea ce constituie un temei al reabilitării persoanei prin prisma art. 284 CPP și în temeiul art. 6 lit. b) al Legii 1545, ultimul este în drept să solicite repararea prejudiciului.

Cu referire la cerința reclamantului privind încasarea prejudiciului moral instanța de apel a reținut că la determinarea cuantumului prejudiciului moral urmează să se respecte criteriul echității, care presupune că, despăgubirile pentru prejudiciul moral

trebuie să fie juste, raționale și echitabile, adică trebuie stabilite în așa fel încât să asigure efectiv o compensare suficientă a prejudiciului moral cauzat, ca astfel să fie menținut echilibrul între daunele efectiv pricinuite și suma acordată.

Astfel, instanța de apel a constatat că, luând în considerație suferințele psihice suportate de către Vasile Diaconu în urma tragerii ilegale la răspundere penală, gradul trăirilor negative și disconfortul suportat odată cu supunerea acestuia urmării penale, compensația bănească în mărime de 10000 lei stabilită de prima instanță, este una disproportională și excesivă în raport cu criteriile stabilite la caz și principiul general al echității, iar în acest sens, consideră că criticile Ministerului Justiției al Republicii Moldova în această direcție sunt întemeiate, pe motiv că în privința ultimului nu a fost aplicată nici o măsură preventivă privativă de libertate sau restrictivă de libertate, în privința dânsului nefiind efectuate nici careva acțiuni speciale de investigație (percheziție, ridicare de obiecte și documente ș.a.), intimatul-reclamant fiind doar recunoscut și audiat în calitate de bănuit.

Urmare, quantumul prejudiciului moral încasat de către prima instanță este disproportional și mărit în raport cu circumstanțele stabilite în speță, la determinarea quantumului acestuia urmând a fi respectat criteriul echității, care presupune că despăgubirile pentru prejudiciul moral trebuie să fie juste, raționale și echitabile, adică trebuie stabilite în așa fel încât să asigure efectiv o compensare suficientă a prejudiciului moral cauzat, cu menținerea echilibrului între daunele efectiv pricinuite și suma acordată, la caz un criteriu ce a stat la baza acordării prejudiciului moral ține de gravitatea infracțiunii incriminate, fiind o infracțiune deosebit de gravă pentru care legislația penală prevede o pedeapsă până la 15 ani.

A considerat instanța de apel că, având în vedere principiul compensării echitabile și rezonabile a prejudiciului moral, suma de 5000 de lei va constitui o satisfacție echitabilă, fiind în măsură de a atenua suferințele psihice și fizice cauzate lui Vasile Diaconu, fiind una echitabilă și suficientă pentru prejudiciul moral suferit de către acesta, care este rezonabilă, proporțională în raport cu criteriile stabilite la caz și corespund circumstanțelor cauzei.

La 09 noiembrie 2022, Ministerul Justiției al RM a declarat recurs împotriva deciziei instanței de apel, solicitând admiterea recursului, casarea deciziei instanței de apel și hotărârii primei instanțe și emiterea unei noi hotărâri de respingere a acțiunii.

În motivarea recursului a invocat faptul că instanța de apel a aplicat eronat normele de drept material ce țin de cauzarea prejudiciului cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii și ale instanțelor judecătorești.

A menționat că pentru aplicabilitatea prevederilor din Legea 1545 din 25 februarie 1998, necesită a fi întrunite cumulativ, prevederile art. 3 din lege și a prevederilor art. 6 din lege, normele legale în cauză fiind indisolubile nefiind aplicabile separat.

Consideră că instanța de apel eronat a modificat doar hotărârea primei instanțe, în condițiile în care la caz s-a realizat o interpretare eronată a normelor Legii 1545, nefiind întrunite condițiile de aplicabilitate.

În conformitate cu art. 434 alin. (1) din Codul de procedură civilă, recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau deciziei integrale, dacă legea nu prevede altfel.

Potrivit materialelor cauzei, decizia Curții de Apel Chișinău a fost pronunțată la 19 octombrie 2022 și expediată participanților la proces la 08 noiembrie 2022 prin intermediul oficiului poștal, iar cererea de recurs a fost depusă la data de 09 noiembrie 2022 (f.d. 101).

Astfel, recursul este în termen.

La 05 decembrie 2022, copia recursului a fost expediată în adresa intimațiilor Procuraturii Generale a RM procurorului Alexei Stăvilă și lui Vasile Diaconu cu înștiințarea despre depunerea referinței (f.d. 112).

Intimații nu și-au valorificat dreptul procedural respectiv și nu au depus referință.

Examinând temeiurile recursului în raport cu materialele cauzei civile, Completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție consideră că, recursul este inadmisibil din următoarele motive.

În conformitate cu art. 432 din Codul de procedură civilă, părțile și alți participanți la proces sunt în drept să declare recurs în cazul în care se invocă încălcarea esențială sau aplicarea eronată a normelor de drept material sau a normelor de drept procedural.

Se consideră că normele de drept material au fost încălcate sau aplicate eronat în cazul în care instanța judecătorească:

- a) nu a aplicat legea care trebuia să fie aplicată;
- b) a aplicat o lege care nu trebuia să fie aplicată;
- b¹) a aplicat o lege care a fost declarată neconstituțională;
- c) a interpretat în mod eronat legea;
- d) a aplicat în mod eronat analogia legii sau analogia dreptului.

Se consideră că normele de drept procedural au fost încălcate sau aplicate eronat în cazul în care:

- a) cauza a fost judecată de un judecător care nu avea dreptul să participe la judecarea ei;
- b) cauza a fost judecată în absența unui participant la proces căruia nu i s-a comunicat locul, data și ora ședinței de judecată;
- c) în judecarea cauzei au fost încălcate regulile privind limba de desfășurare a procesului;
- d) instanța a soluționat problema drepturilor unor persoane care nu au fost implicate în proces;
- e) în dosar lipsește procesul-verbal al ședinței de judecată;
- f) hotărârea a fost pronunțată cu încălcarea competenței jurisdicționale.

Săvârșirea altor încălcări decât cele indicate la alin. (3) constituie temei de declarare a recursului doar în cazul și în măsura în care acestea au dus sau ar fi putut duce la soluționarea greșită a cauzei sau în cazul în care instanța de recurs consideră că aprecierea probelor de către instanța judecătorească a fost arbitrară, sau în cazul în care erorile comise au dus la încălcarea drepturilor și libertăților fundamentale ale omului.

Temeiurile prevăzute la alin. (3) se iau în considerare de către instanță din oficiu.

În conformitate cu art. 433 lit. a) din Codul de procedură civilă, cererea de recurs se consideră inadmisibilă în cazul în care recursul nu se încadrează în temeiurile prevăzute la art. 432 alin.(2), (3) și (4).

Completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție consideră că recursul declarat de Ministerul Justiției al Republicii Moldova, nu se încadrează în temeiurile prevăzute la art. 432 alin. (2), (3) și (4) din Codul de procedură civilă.

Prin urmare, argumentele invocate în cererea de recurs nu denotă încălcarea esențială sau aplicarea eronată a normelor de drept material sau a normelor de drept procedural de către instanța de apel, respectiv, nu constituie temei de casare a deciziei recurate.

Completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție reține că recursul exercitat asupra deciziilor instanțelor de apel are caracter nedevalidativ și controlul judiciar se circumscrie doar asupra problemelor de drept material și procedural, verificându-se în exclusivitate doar legalitatea deciziei, dar nu și temeinicia ei în fapt.

În acest context, Completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție menționează și faptul că, procedura admisibilității constă în verificarea faptului dacă motivele invocate în recurs se încadrează în cele prevăzute în art. 432 alin. (2), (3) și (4) din Codul de procedură civilă.

Totodată, Completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție relevă că, conform jurisprudenței CEDO, recursurile trebuie să fie efective, adică să fie capabile să ofere îndreptarea situației prezentate în cerere, la fel recursul trebuie să posedă puterea de a îndrepta în mod direct starea de lucruri (cauza Rebai și alții contra Franței, 25 februarie 1995), pe când în recursul declarat de Ministerul Justiției al Republicii Moldova, asemenea aspecte nu se regăsesc.

Astfel, din considerentele menționate, Completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia de a considera recursul declarat de Ministerul Justiției al Republicii Moldova, ca inadmisibil.

În conformitate cu art. 431 alin. (2), 433 lit. a) și 440 alin. (1) din Codul de procedură civilă, Completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție

dispune:

Recursul declarat de Ministerul Justiției al Republicii Moldova, se consideră inadmisibil.

Încheierea este irevocabilă.

Președintele completului,
judecătorul

Dumitru Mardari

judecătorii

Victor Burduh

Mariana Pitic